

ZÁHORSKÁ KRONIKA

Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhoří a Pobečví.

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 4 halíře. – Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK IV.

Srpen 1908.

ČÍSLO 7.

III. Sv. Cyrill pokřtil vladyku Váňu.

Ze Starých Túr ubíral se sv. Cyrill se sluhou směrem k Vrbovcům, aby dostihl »hradskou«, vinoucí se od Dunaje na Velkou, Blatničku, Kunovice na Velehrad. Šli krajem liduprázdným přes lesy a palouky mnoho hodin, že trpěli hlad. Cefyrín, aby opatřil chleba, vylezl na vrchol dubu vysokého, rozhlížel se krajinou a spatřil, nedaleko vystupovati kouř, jako z komína. Slezla dolů potěšil sv. Cyrilla a odešel směrem, kde tušil obydlí lidské. Nadešel však večer, noc, ráno, a ještě se sluha nevrátil. Nemoha jej dočkati, odporučil jej sv. Cyrill pod ochranu Boží a ubíral se dále. Slunce hřálo z jasné oblohy, když došel pod Ostrý vrch u Vrbovců. Na tom kopci stál pyšný zámek. Po stráních zelenal se háj a končil u hrčičího potoka; dýchal svěžestí na umdleného sv. Cyrilla, aby si tu odpočinul. Tak i učinil. Po chvíli slyšel nedaleko hlasité kvílení, ob čas vztekem tlumené, propukající pak v křečovitý smích. Sv. Cyrill popošel po hláse a spatřil na palouku pod věkovitým dubem ležeti mladého vojína v hrubém rozčilení ducha, hned hlasitě plakal, pak šileně se smál, na to oháněl se lesklým mečem kolem sebe, jako k obraně před nepřítelem. Sv. Cyrill přiblížil se k němu a pravil: »Oj, ty statečný zemane, co se tak podivně tváříš? Máš výraz dravé šelmy, která zuří proti všemu neživému.«

Mžikem řinče oružím vyskočil voják, popošel vzdorně s mečem v ruce vstříc sv. Cyrillu, patře na něj pronikavě a zakřikl: »Kdo jsi odvážný cizinče, že si zahráváš s bolem vladyky Váně z rodu slavného Truda? Poslala tě asi Šárka spanilá, abych opět se ucházel o její přízeň. Je to marné. U velkého Radhoště, dosti mám rozmaru jejího!«

Mírně odvětil sv. Cyrill: «Utiš se, statečný pane; Ta, která mě posílá, má s tebou jiné úmysly.»

«Co tedy žádáš?» — přerušil jej zuřivec, potřásaje bohatým vlasem.

«Chci tě v bolu tvém utišit, vylož upřímně svou útrapu, která tě tak rozrušila, nebo ti mohu pomoci.»

Vladyka pak promluvil s uštěpačným smíchem: «Tam na kopci v zámku dlí spanilá Šárka ve skvostných jizbách. Máš ji slyšet, kterak hrozivě a divoce zaklíná. Ta vlila mi jedu do krve.»

«Pro Boha», — přerušil jej sv. Cyrill, — «tak statečně silný bojovník měl by se co ženského zjevu báti?»

«Nemluv o bázni», — rozpaloval se šlechtic, — «hanbím se za to. Miluji pannu k smrti a ona mě, jak za to mám, také.»

«Jste vy divní lidé, že sobě krásu mládí ztrpčujete. Miluje tě a přece hrozně klně a jedu vlévá v duši tvou.»

«Je tomu tak», odhovořil se vladyka. «Sotva ji rozruším zamračí se hrozně, vaří pak v čarovném kotle pekelné zeliny. Při tom je mi nevolno, úzko, že bych plakal, zuřil a vše kolem rozbil; jen před ní nemám statečnosti, což je mi podivné.»

«Čím jsi pohněval pannu, kterou miluješ?»

«Nenávidí mého rekovného Radhoště podle svého něžného Svantovíta. Chtěl jsem zajatého poutníka Radhošti obětovat, ale jí se to nepodobalo a tu všechny vzteky své na mě vyřila.»

«Nuže», odvětil sv. Cyrill, «dovol tu čarodějnou bytost z blízka poznati. Zaveď mě k zámku, doufám vás oba usmířit.»

Vladyka podivil se řeči té, řka: «Ty, že bys to dovedl? Nepodobáš se k tomu! Nebezpečno tobě s ní se setkat.»

«Nebojím se, statečný pane. Při Bohu svém, který není ani Radhošť, ani Svantovít, oba dva smírím vás na vždy!»

«Kéž by to bylo možné» — zatoužil Váňa, — «nemohu bez ní žít; ale obávám se, že podlehneš omámení v okolí jejím.»

«Čeho ty se obáváš, podnikám na své nebezpečí. Jen cestu mi ukaž a sečkej na tomto místě.»

Nedůvěřivě doprovázel vladyka lesem vzhůru sv. Cyrilla, až na kraji pod zámek řka: «Čiň, co ti vhod, dále nejdu. Máš-li zmužilost, jdi; já vrátím se do údolí.»

To řka zmizel v lese. Sv. Cyrill kráčel dále, v ruce sv. kříž a modlil se dle obyčeje svého žalm 90. V blízkosti zámku pocítil nezvyklou tíseň, v duši spatřil pohádkové obrazy; ale když upřel zrak na kříž, rozplynuly se obrazy márnivé a tíseň přestala. Vysokou bránou otevřenou vešel na nádvoří zámecké a uprostřed jeho při ohništi stálo spanilé děvče vařící v kotli různé zeliny, promlouvajíc nerozumné říkání.

Jakmile Šárka zočila cizince, zloba spanilou tvář znetvořila, pohlédla hrozivě na sv. Cyrilla a žhavý proud vařící tekutiny vlila na něho v úmyslu

jej zahubiti. Uleknutě však patřila, kterak kouzla její pozbyla moci. Sv. Cyrill spěšně přistoupil k ohnisku, převrhl kotel na zem řka: «Tak krásný tvor lidský, podařený obraz Otce nebeského, koná pekelnou umělost. Ty dobrá duše, na špatný směr žití přivedla tě zloba nepřátelská! Upuť od čarodějných duchů, ustaň od díla temnosti; nebo hle, otevru ti bránu světla duševního. Hle, otevírá se ti nebe s trvalou radostí a blahem!»

Než Šárka, mračíc se, postavila spěšně kotel na ohnisko, vložila do něj kouzelné zeliny, polila je vodou a rozdmýchala oheň za divokých slov čarovných. Hned se zatmělo, výchor prudký hučel nádvořím, že se základy zámku chvěly. Podivně zněl v hukotu větru a bouře nábožný zpěv sv. Cyrilla a křik zaklínající panny. Kolem obou točil se pitvorný zástup pekelných zjevů, příšerně se blížících k sv. Cyrillu. Avšak on vyňal z roucha svého kříž, pozdvihl jej v pravici nad svou hlavu a v tom vytrýsklo z pěti ran Spasitele pět jasných proudů světla a okamžitě byla kouzla zničena. Šárka bez vlády padla na trosky bůžků, které moc neviditelná s oltáře u ohniska shodila a jasné slunce ozařovalo z modré oblohy to spuštění.

Sv. Cyrill přivedl pannu k žití, a když se zotavila, pravil mírně: «O dívko, raduj se ze ztráty této, nebo jsi nabyla věčného blaha. Povstaň zmužile k žití křesťanskému!»

Šárka úplně změněná sklonila hlavu řkouc: «Pane, poroučej děvce své! Tvůj Bůh je mocný, jsem otrokyně tvá po všechny dny žití svého.»

Sv. Cyrill laskavě odvětil: «Hle, tvá slova jsou vzpomínkou slepého pohanství. V křesťanství žití není otroků. Všichni lidé jsme dětmi jediného Boha a dědici nebeských radostí. Pospěš nyní se mnou do údolí, tam chvěje se krásný mladík před tvými kouzly. Společně přivedeme jej k účtě pravého Boha a doufám, že spolu šťastní budete v životěездеjším.»

Šárka uzarděná, ujmouc ruku sv. Cyrilla, sestoupila do údolí, kde Váňa posud čekal ve stínu háje. Jakmile je oba spatřil, vstoupili na palouk, popošel zamračeně vstříc volaje: «Cítím, hněvivá dívka, co značí příchod tvůj. Pomýšlíš na vždy se mě odřici; mám dále bez tebe žít. Však nebude dlouho trvati», — dodal smutně, — «zkrátím vše dle přání tvého.»

Šárka ale protiv všemu jeho očekávání podala jemu mlčky obě ruce, přitulila se k němu šeptajíc: «Tam ta je moje vrtkavost, všechna kouzla jsou zničena. Na zámeckém nádvoří v troskách leží Radhošť i Svantovít v tisících střepech. Nermuť se Váňo, dobrý tento muž naučil mě jiného Boha poznávati, než je tvůj krvelačný Radhošť a můj nemužný Svantovít. On přislíbil nám oběma blažený život.»

Váňa u velkém vzrušení, nedůvěřuje smyslům svým a pohlížeje z jednoho na druhého, zvolal hlasem velikým: «O promluvte hlasitěji, sním-li nebo-li bdím. Je-li to sen, prosím nebuďte ukrutní a nebuďte mě ze sladkého snu; dovolte, ať odejdu v tomto snění k otcům svým.»

«Nesníš statečný muži», odhovořil se sv. Cyrill, «probud se z dlouhého snu k novému životu a pospěš užití jej, nebo mám klíče k pokladu štěstí tvého.»

Vladyka oněměl, dlouho stál v blahém opojení, pohlížeje na oba. Na to vrátili se všichni do zámku, kde sv. apoštol je po několik dnů učil zjevení Božímu a pak pokřtil Šárku na Marii, Váňu pak na Klimenta. Spolu pak je oddal ve svazek manželský.

Zajatec vladyky, který měl Radhošti býti obětován, byl sluha Cefirín. Jda lesem po kouři upadl v moc Váňe. Vyzáblý strachem a útrapy zajetí brzo se zotavil a pak putoval dále se sv. Cyrilem k Velehradu.

O skleněném zámku.

Královští manželé měli jedinou dceru a když dospěla, pomáhala matce v zámku na všecko dohlížeti a pořádati, jen do jednoho sklepa přísně jí otec přikázal, aby nevkróčila, ani sedmero zámeků na železných dveřích aby neodmýkala. Jednou slavil král jmeniny, ustrojil hostinu a královna s princeznou posluhovaly vznešeným hostům. Stalo se, že královská dcera vešla do sklepu pro víno, tu jí zvědavost veliká napadla, co se za těmi železem pobitými dveřmi asi ukrývá. Rostoucí zvědavost ju omámila, odemkla sedmero zámeků, dvěře otevřela a ku svému zděšení spatřila ve sklepení draka ohromného třemi pásky železnými přikovaného ke stěně z kamenných balvanů. Ten však k jejímu nemalému podivu promluvil a prosil, aby mu podala pohár vína, že se tu dlouho trápí a žízni umírá. Nalila do poháru vína, vlila jemu do rozevřené tlamy — a v té praskla s rachotem jedna obruč. Prosil ju o druhý pohár a když mu ho podala, praskla druhá obruč. Tak i po třetí se stalo. Drak jsau uvolněn, popadl oklamanou princeznu, vynesl na zámecký dvůr, rozepjal křídla, vzněsl se k oknům paláce a volal na krále holdujícího: »Chceš-li svou dceru spatřit, přijdi na skleněný zámek«.

Ulekaný král i hosté přestali hodovat a radost obrátila se v žal. Královna bolem zdrcená nařikala o své dítě, hosté zmateně se rozjižděli, a král vydal hned ohlášku: »Kdo mu princeznu vysvobodí, dostane ji za manželku a s ní půl království, po smrti jeho pak celé. Po čase obral se na to chudý ale statečný Radoš. Potěšený král vida jej pěkně urostlého a silného, dobře jej opatřil na dalekou cestu. Radoš sjezdil mnoho světa, prošel mnoho měst a dědin za hory a doly, všude se doptáváje na skleněný zámek, ale nikdo o něm zprávu podati nemohl. Přišel takto do dalekých lesů, třetí už den bloudil umdlený a hladový, když dospěl k dřevěné chalupě. Slezl s koně, vešel a prosil starou ženu o nocleh. Ta se velice podivila, kde se tu nabrala lidská tvář řkouc: »Můj muž je Vítr, nemohu ti dát noclehu, on by tě snědl«. Radoš nedal se odbýti, prosil, aby se za něho přimluvila, že už dál nemůže. Ona slitovala se nad ním, dala mu večeři, ustlala mu v síni, kdežto koně pustil na louku se popást. O půlnoci povstalo mocné hučení lesa, stromy se ohýbaly a po chvíli vešel vítr do chalupy. Na prahu volal na ženu: »Koho tu máš? Cítím člověčinu!« Žena upřímě vyložila, kterak zemdlený jezdec dospěl k jejich příbytku a dále už nemohl.

Vítr zbudil Radoše, vyptal se na jeho příhody a slitoval se nad ním, že poznal v něm dobrého člověka řka: »Skleněný zámek neznám, ale moji tři syni ti snad cestu ukážou, nebo putují stále světem, zvlášť můj nejmladší syn Výchor všude prochází.« Radoš si pak odpočinul. Ráno pohostil jej Vítr, poručil vsednouti na koně, že ho sám dopraví k nejstaršímu synu Vánku. Potom foukl tak mocně, že v okamžiku přeletěl Radoš i s koněm hory i doly a stál před chalupou Vánka. Ten se nemálo podivil, když spatřil Radoše, ale uslyšev, v čem jej otec posílá k němu, nemohl poradit, nebo skleněný zámek neznal. Ukázal mu cestu k nedaleké chalupě bratra svého mladšího, Bouřňáka. — Radoš se poděkoval a šťastně se dobral k druhému bratru. I Bouřňák nevěděl ničeho o skleněném zámku a dodal: »Víš ty co, právě se chystám na cestu k bratru svému nejmladšímu Výchoru. Chytni se mě kolem krku, donesu tě k němu, on ti pomůže.« Sotva se tak stalo, vzněsl se nad lesy, vyletěl nad hory a doliny a doletěl za krátko přes lidnaté dědiny a města k chalupě Výchora. Ten se velice podivil, koho přináší bratr jeho nejmilejší. Když uslyšel osudy Radoše, pravil: »Skleněný zámek znám, často kolem něho běhám i princeznu jsem tam seznal, ale je tam daleko. Půjčím ti svého koně, ten uběhne skokem sto míl, on donese tě na zámek«. Tak se i stalo. Radoš se poděkoval bratřím, vsedl na bujného koně Výchora a již vznášel se nad lesy s rychlostí velikou, že se stromy ohýbaly a hýčely. v dolinách, na rybnících a jezerech voda vysoko se vzdouvala, střechy na chalupách se trhaly a Radoši i dech se zatajoval. Z daleka už viděl v jasů slunečním lesklý kopec a na vrcholu zámek třpitivý, celý ze skla ulitý. Za krátko spustil se kůň na zámecké nádvoří a vběhl do stáje. Radoš prošel celý zámek, až v jednom pokoji spatřil princeznu, která sedíc u lože jiská ohyzdnému draku na hlavě v hlubokém spánku ponořenému. Ta radostně byla rozrušena jeho příchodem a uslyševši, so ho sem přivedlo, zarmoutila se nemálo, že pro ní darmo obětuje svůj mladý život. Ale Radoš jí poradil, aby draku nasypala kaše na hlavu, posadila na ní kuřátka, ony že budou kaši zobat, jako by mu ona jiskala. Pak že na koni Výchora ujedou k rodičům královským. Princezna učinila dle rady, kuřátka přebírala kaši a drak spal dále, co zatím oba ujižděli skokem sto míl od skleněného zámku. Drak procitna seznal, že byl obelstěn, vyletěl ze zámku a hnal se za uprchlíky, které brzo dohnal, nebo byl v letu ještě rychlejší. Princeznu Radošovi uchvátil, zanesl na skleněný zámek a tam pravil jí: »Za první pohár vína daruji ti život, jinak tě roztrhám.« Radoš vrátil se smutný k Výchorovi a postěžoval si nehodu. Ten ho těšil, že mu starší bratr zapůjčí koně ještě rychlejšího, na němž ujedě skokem dvě stě míl. Stalo se. Po druhé vybral se Radoš vysvobodit princeznu, ale bez výsledku. Drak dohaněje uprchlíky zařval uchvátiv princeznu: »Po druhé ti daruju život za druhý pohár.« To řka, uněsl dceru královskou na skleněný zámek. Když se Radoš dobral k staršímu bratru, těšil jej tento, aby byl jen dobré mysle, že mu jeho nejstarší bratr půjčí koně, který skokem uběhne tři sta míl. Radoš se opět pokusil o vysvobození, ale i nyní drak je dohnal a křičel vztekle odnášeje zpět nešťastnou dívku:

«Po třetí a naposledy daruji ti život, více mi neutečeš!» Radoš smutně vrátil se k nejstaršímu bratru, poděkoval se za dobrou vůli a teskně bral se světem dále, nevěda si rady ani pomoci. Bloudil sem tam, spoléhaje se na šťastnou náhodu, až dospěl do dalekých hor. Pod košatou lípou staletou spatřil tu uvázaného lva, ten promluvil: «Odvaž mě, budu ti dobrý». Radoš tak učinil a lev zmizel mu z očí v houštině. Přišel dále na palouk, tam spatřil při kraji lesa zajíce uvázaného za běhák k smrčku. Ten jej prosil: «Odvaž mě, budu ti dobrý». Sotva jej Radoš odvázel, zajíc odběhl do lesa. Přišla k jednomu rybníku našel u břehu kačenu uvázanou za nohy k pařezu, tá jej prosila, aby ju odvázel, že mu bude dobrá. Radoš ju uvolnil a ona zmizela v šáší. Mrzelo jej velice, že semu zvířata ani nepoděkovala za službu a tak cestoval dál horami, až dospěl k vysoké ohradě z kolů dubových ostře přitesaných nahoře, kde trčely nabodnuté lidské hlavy. Lekl se nemálo, ale jsa cestou umdlen a hladem puzen hledal bránu, až došel na nádvoří, kde stálo veliké stavení dřevěné, čistě upravené. Všude ticho, jen z domu zazníval křik pronikavý a po chvíli vyběhla ze dveří ohyždná stařena. Sotva Radoše zočila, vzala jej za ruku, uvedla do její prostranné jízby, řkouc: «Pojď jeď dále, budeš tu tři dny a tři noci sloužit. Vykonáš-li, co ti uložím, budeš šťastným, jinak čeká poslední spíček plotu na tvou hlavu. Mám tři dcery, s těmi budeš přes den tančit a v noci budeš pást mou kobyľu; ale dávej dobrý pozor, abys ju uhlídal, jinak jsi o krk kratší». Na to jej pohostila a k večeru vyvedla starou kobyľu, aby ju na louce neďaleko ohrady do rána napásl. Radoš upravil ohlav, aby se mu z koně nesmekl, kobyľu zavedl na louku a drže opratu v ruce popásal koně, až došel ke kopci sena. Tu si sedl, jsa velice umdlen, ovázal opratu kolem ruky a proti vůli usnul. K ránu procitnův držel prázdný ohlav a kobyľa byla tam ta. Seřilo se, stál tu bez rady, co počít, když tu z nenadání přiskočí k němu lev a takto promluvil: «Vím, co se ti stalo. Sedni na mne, zanesu tě sta míl daleko k trní, v němž je kobyľa ukrytá. Přichystej ohlav, skočím do trní, chytmi kobyľu a sedě na ní dojedeš dom před východem slunce. Tak se také stalo. Radoš časně z rána přivedl kobyľu do stáje, čarodenice ju bila, proklínala a hubovala, že se lepší neskovala. Tři pěkné dcery její předložily Radoši hojně snídaní a pak s ním v přestávkách počerstvení tančily, až do večera.

Při západu slunce vyvedla čarodenice kobyľu a odevzdala Radoši řkouc: «Dobře ju hlídej přes noc, jinak jsi o krk kratší!» On si tenkrát pevně umínil bdít, aby mu zase neutekla. Po půlnoci přišla na něj dřímota, usnul a když z rána procitnul, byla pryč. Co měl počat? Co tak zoufale přemýšlel o smutném postavení, přiběhl zajíc a takto se odhovořil: «Honem sedni na mne!» Okamžikem byl na to Radoš sta míl daleko na louce, kde se kobyľa v husté trávě skovala. Zajíc mu poradil přichystat si ohlav, že mu koně vyplaší. Kobyľu chytl a usednův na ni mžikem byl u dřevěné ohrady. Když ju do stáje dovedl, zle ju čarodenice přivítala, trýznila a láteřila, že se lepší neskovala. Radoš zatím vesele snídal a po celý den bavil se s děvčaty tancem. Tak nastal třetí večer a Radoš vedl kobyľu naposled na pastvu. Aby mu ne-

utekla, zavedl ju po půlnoci do hlubokého dola, přiházel na ní haluzi, ohlav si pak přivázal kolem pásu, odpočíval a po chvíli únavou usnul. Když za šerení nového dne procitl, shledal, že kobyľa zmizela. Co tak ztrápeně odhazoval haluzi, přiletěla kačena a takto k němu promluvila: «Sedni na mne a mžikem budeš sta míl daleko na břehu rybníka. Tam stojí kobyľa ve vodě po uši v hustém šáší. Přichystej si ohlav, vletím jí pak na hlavu, ona se lekne, vyskočí a ty ju do ohlavu chytmi a brzo budeš doma. Tak se i stalo. Než slunce vyšlo, byla kobyľa ve stáji. Čarodenice byla zlostí skoro bez sebe, kobyľu proklínala, že se lepší neskovala a když se trochu utišila, tázala se Radoše, co chce výslužkou. Radoš, jak mu děvčata poradily, žádal hříbě z té kobyly. Dlouho o tom nechtěla ani slyšet, ale když on pevně na svém stál, popadla palici a tloukla kobyľu tak dlouho, až se ohřebila. Pak usekla hříběti všechny nohy, hodila je pak Radoši pod nohy, aby táhl, odkud přišel. Nejstarší dcera její když se matka zlostně vzdálila, poradila Radoši, aby zanesl hříbě k živé studánce za ohradou, políval jej vodou, že oživne. Radoš tak učinil a jaká byla radost jeho, sotva namočil nohy ve vodě a přidělal hříběti, hned přirostly. Políval je dále vodou a ono se postavilo, rostlo očividně, že byl z něho po chvíli krásný kůň, jemuž na okolo nebylo rovného. Radoš se děvčatům poděkoval a chystaje se na cestu pravilo mu nejstarší: «Nyní máš koně tak rychlého, že se mu na světě žádný nevyrovná. Kam chceš, mžikem tě zanesu a nikdo ho nedohoní.»

Jakmile poodjel z místa tak smutného, zvolal: «Koničku, zanes mě na skleněný zámek.» Sotva to dořekl, již vznášel se nad horami a dolinami, řekami a jezery, nad městy a obydlenými krajinami a po chvíli svítil se z daleka skleněný zámek v čistém vzduchu, rostl mu před očima a než si oddechl byl na nádvoří zámeckém, kam jen ptáci nebesští se dostali. Drak právě odpočíval. Princezna jej smutně přivítala a litovala jeho mládí, že smrti neujde.

Radoš ju těšil a přemluvil konečně, aby s ním ujeľa k rodičům. Když pak uslyšela jeho příhody, posadila se k němu na koně a sotva Radoš pošepstal koni několik slov k uchu, již se vznášeli vysoko k obloze a letěli k domovu. Sotva drak procitnul a poznal, co se stalo, pustil se za nimi, ale je už nedohnal. Letem unaven narazil v horách na skálu a rozbil se s rachotem, až se země otfásla. Tak dovedl Radoš princeznu k rodičům. Radoš shledání nedá se popsati. Král dostal danému slovu, vystrojil slavné veselí sva-tební a učinil jej králem.

Hry dětí na Záhoří a Pobečví.

41. Na hnízdečka.

Děti udělají z trávy hnízdečka, jedno si stoupne stranou a zadělá si oči, ostatní schovávají rychle hnízdečka do plotu, pod drn, do důlků, na halouzku stromu, pod dřeva a j. Když se ozvou voláním: «Už!», hledá hnízdečko. Přiblíží-li se k některému, volají děti: «teplo!» Stojí-li u něho, volají: «Pálé!»

Nyní se namáhá najít hnízdečko a když je nalezne, hledá to, kterému patří to nalezené. Hra dle libosti jde dále.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Z **Rakova** sdělil pan učitel A. Konečný, že při kópání základu stavby domku vykopána byla kostra, při níž ležel kamenný obušek. Na tomto je vyryta číslice římská VI. Také tu nalezen kamenný přeslen. Nálezy přechovává pan starosta Fr. Jančík pro muzeum města Hranic. Bylo by nutné pořídit výkres kostry a při ní označit polohu nálezu. Hrob je přes 1000 let stár. Je to první hrob s kamennými zbraněmi na Záhoří, kryjící kostru, ostatní jsou popelnicové. Tím jeví se způsob pravěkého pochovávání dvojí: spalováním i pohřbíváním.

V **Týně** na třicet let přechovával p. Josef Vacula v domku kamenný obušek jemně broušený z hadce. Byl nalezen při skopávání břehu. Odnáší se do pravěku k hradisku na týnském kopci, o němž přineseme obšírnou zprávu.

Člověk pravěký na Záhoří, tak nadepsán článek v «Hlasích z Pobečví» v čís. 34. ze dne 23. srpna 1908, v němž oznamuje se prozkoumání tří mohyl v Doubravě u Nemetice c. k. konservátorem I. L. Červinkou. «R. 1890 dne 9. září z četných mohyl otevřel jsem dvě a popsal nález v časop. vlast. muzea v Olomouci r. 1891, str. 21. Vytýká se mi nesprávný názor, že tu jedná se o hroby pravěkých Záhoráků. Avšak nedospěl jsem k názoru tomu z mohyl u Nemetice, Kelče, Soběchlebu, Pavlovic, Dřevohostic a j., nýbrž proštudováním kraje od Val. Meziříčí po Přerov: Hradů, hradisk, strážisk, strážek, zámčisk, a pak bedlivě naslouchal jsem podání lidu v těch místech. Nálezy v mohylách, na těch pravěkých sídlištích, i v dědinách jsou totožné. Celé sbírky uložil jsem v muzeu vlast. v Olomouci za živobytí Dra. Wankla a prof. Havelky. Se všeho toho plyne úsudek správný, že se tu jedná o praobyvatele Záhoří, předky nynějších Záhoráků před 2000 léty. Úsudek tento je plodem úsilného patrání po řadu let. Věci samy vydávají svědectví. — U «Hradištska» nad Podhůrou u samého Lipníka, nedaleko místa, kde vystoupne starodávná ve skalách vyježděná cesta «Kamínka», asi 100 metrů východně znatelného valu a příkopu, nalezl jsem 23. srpna 1908 dvě pravěké mohyly z mladší doby kamenné 14—21 metrů v průměru, 1—2 m. výšky. «Hradištek» byl obydlen v pravěku Záhoří strážci «Bednované», hluboké cesty, vinoucí se k Obránsku u Hlinska a Kamínky.

